

Research Paper

Studying Factors Affecting Women's Addiction: Meta-Analysis of Researches from 2009 to 2021

Ghadir Bakhshi¹, Taha Ashayeri^{2*}, Tahereh Jahanparvar³, Samira Bagheri⁴

1- Assistant Professor of Faraja Research Institute of Law Enforcement Sciences and Social Studies, Tehran, Iran.

2- Assistant Professor and Faculty Member, Department of History and Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardebil, Iran.

3- PhD Student in Cultural Sociology, Faculty of Social Sciences, Communication and Media, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

4- M.A. student of Sociology, Mohaghegh Ardabili University, Ardebil, Iran.

Received: 2022/08/29

Revised: 2022/10/16

Accepted: 2022/11/16

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jzv.2023.30904.3897

Keywords:

Women's Addiction, Family Crisis, Personality Structure, Relative Deprivation, Ethnic Identity.

Abstract

Introduction: The main purpose of the research is to study the factors affecting women's addiction.

Methods: The research method is quantitative meta-analysis, its tool is reverse questionnaire, non-probability sampling method and its statistical population is 39 studies, of which 27 studies are about the period 2009 to 2021.

Findings: The results show that between context and substance factors (age of starting drug use; recreational style of drugs; easy access to drugs; history of addiction and drug use); family factors (family conflict and conflict; dominance of male norms; broken family; disordered married life; dissatisfaction with married life; family addiction); Psycho-personality factors (social isolation, enjoyment, social prestige, hot feeling of shame, feeling of alienation, feeling of anonymity, lack of self-confidence); Economic factors (financial poverty, relative deprivation, socio-economic pressure, job loss and job insecurity); Social factors (unfriendly friends; social surveillance; criminal opportunity; environmental disorder; belonging to a subculture; ethnic heterogeneity; social failure) and cultural factors (culture of poverty; level of religiosity; media consumption; virtual networks; cultural capital; level of education) with women's tendency to Addiction has had a significant relationship.

Citation: Bakhshi Gh, Ashayeri T, Jahanparvar T, Bagheri S. Studying factors affecting women's addiction: Meta-analysis of researches from 2009 to 2021. Quarterly Journal of Women and Society. 2023; 14 (53): 91-112

***Corresponding Author:** Taha Ashayeri

Address: Assistant Professor and Faculty Member, Department of History and Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardebil, Iran.

Tell: 09358517780

Email: t.ashayeri@uma.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Narcotics and its leisure are considered an acute social issue in today's society. It takes many victims and affects the social health of the family system, and in the second stage, it disturbs the society. With the collapse of the family system due to the increase and spread of addiction; the society also faces many social crises and social damages. In recent years, this issue has gone out of the male domain and has become feminized, although drug use is considered a male act in the society, but today it has become transsexual and has nothing to do with the biological area, face, gender, genetic and physical structure; Women are also involved in the problem of addiction. Its physical and social consequences are more in women than in men. The use of hookah, opium, cigarettes and various types of psychotropic drugs that sometimes in ethnic norms; It is considered as a leisure style; It takes the form of subcultural patterns that have made it easier for women to become addicted. reducing social control; crisis of emotional belonging in the family; former victimization experiences; cultural poverty; Trying to break gender stereotypes; the pressure of social norms to manage the body; unhealthy social environment; It is effective in tending to this issue, considering that women in the Iranian-Islamic family system; They are considered the most important social member next to men. It has a symbolic and important position in terms of raising children, transferring cultural experiences to today's generation; They are the regulators of emotional flows in the society and the family, addiction can turn a healthy family into a chaotic and disjointed family, it can also make the human force of the society suffer from behavioral distortions and the society loses its health. In Iran, due to the importance of the issue, especially the status of women; Various researches have been conducted on the reasons for women's tendency to addiction.

Methods

The research method is quantitative meta-analysis, which the researcher used to review the literature and research

conducted in the period of 1388 to 1400, focusing on "women's addiction, drugs among women and women's addiction tendency" with a sample size of 27 researches. After identifying and controlling in terms of method, validity, validity and scientific findings, he has categorized and organized them according to method, sample size, correlation coefficients and significance level, statistical population and research year. After identifying the correlation coefficients and the sample size and the significance level of the research, they were entered into the software and the final effect size of each study and the total final effect were estimated by the Fisher and Cohen formula. To determine the homogeneity or heterogeneity of the above research, the funnel plot, Q test was used, and after proving the assumption of heterogeneity between the studies, the moderating (contextual) variable was used to measure its effect on women's addiction.

Findings

The results show that:

1. There is a significant relationship between the background and factors of substances with the tendency of women to become addicted. Based on this, the age of starting drug use (0.129); Material leisure style (0.372); Easy access to drugs (0.412) and history of addiction and drug use (0.387) have been effective in women's tendency to addiction.
2. There is a significant relationship between family factors and women's addiction tendency. Based on this, family conflict (0.431); Dominance of masculine norms (0.150); broken family (0.100); Marital life disorder (0.420); Dissatisfaction with married life (0.108) and family addiction (0.383) have been effective in women's tendency to addiction.
3. There is a significant relationship between psycho-personality factors and women's addiction tendency. Accordingly, social isolation (0.501); gain pleasure (0.112); social esteem (0.104); hot feeling of shame (0.135); feeling of alienation (0.255); The feeling of anonymity (0.171) and lack of self-confidence (0.376) have been effective in

- women's tendency to addiction.
4. There is a significant relationship between economic factors and women's addiction tendencies. Accordingly, financial poverty (0.476); relative deprivation (0.298); Socio-economic pressure (0.301) and job loss and job insecurity (0.190) have been effective in women's tendency to addiction.
 5. There is a significant relationship between social factors and women's addiction tendencies. Based on this, Nabab's friends (0.243); Social monitoring (0.388); criminal opportunity (0.155); environmental disorder (0.143); subcultural affiliation (0.201); Ethnic heterogeneity (0.366) and social failure (0.265) have been effective in women's tendency to addiction.
 6. There is a significant relationship between cultural factors and women's addiction tendencies. Accordingly, the culture of poverty (0.181); Religiosity rate (0.220); media consumption (0.100); virtual networks (0.114); Cultural capital (0.189) and education level (0.254) have been effective in women's tendency towards addiction.

Table 11-The effect of general index on women's drug addiction

component	Statistical reporting				
	Effect size	lower	upper	Z	Sig
Cultural factors	0/301	0/100	0/301	3/901	0/000
Social factors	0/451	0/356	0/700	4/601	0/000
Psychological and personality factors	0/382	0/198	0/423	7/118	0/000
Economic factors	0/354	0/121	0/229	2.891	0/000
Family factors	0/263	0/107	0/519	9/143	0/000
Background and material factors	0/198	0/245	0/709	11/073	0/000
Total effect	0/401	0/122	0/699	3/186	0/000

Discussion

The results show that cultural factors (0.301); social (0.451); psycho-personality (0.382); Economic (0.354) had a greater effect and family factors (0.263) had a moderate effect and background and substance factors (0.198) had a lesser effect on women's tendency to addiction.

Conclusion

The meta-analysis results show that:

- There is a significant relationship between background factors and women's tendency to addiction:
- As women age, their tendency to addiction increases.
- The leisure style of drug use makes it normal in women's lives and ultimately leads to their addiction.
- easy access to drugs in the living environment; It attracts women with the purpose of curiosity, pleasure and fun.
- Women who have a history of drug use and addiction in their family, their environment, there is a high possibility that they will tend towards addiction.
- There is a significant relationship between family factors and women's addiction tendency.
- Women are facing conflict and family conflict, due to the non-emotional, tension-producing atmosphere and the crisis of social capital, they turn to addiction to compensate for the emotional deficiency and resolve the psychological conflict.
- The stronger the male and patriarchal norms are in the family and society; the more likely women will turn to addiction to escape the pressures of democratic behavior.
- Broken families make it easier for women to become addicted to drugs.
- Disruption of women's married life; It leads them to drug addiction to escape marital problems.
- What couples from married life; If they are unhappy, their tendency towards addiction will be more likely.
- The presence of a family history of

- addiction in women, spouses and family members increases the possibility of women becoming addicted.
- There is a significant relationship between psycho-personality factors and women's addiction tendency.
 - The greater the intensity of social isolation in women, the more likely they are to become addicted.
 - As much as women are interested in getting pleasure in society; The possibility of their tendency towards addiction increases.
 - As much as women try to gain social respect (equality with men, sense of identity and self-expression), drug addiction will be one of their usual methods.
 - The greater the intensity of women's shame in society, the more likely they are to become addicted.
 - The greater the feeling of alienation in women, the more likely they are to become addicted.
 - Women with a feeling of anonymity; due to psychological crisis, personality and anomie; They easily fall into addiction.
 - The lower the level of self-confidence, the higher the probability of women becoming addicted.
 - There is a significant relationship between economic factors and women's addiction tendency:
 - The greater the severity of women's financial poverty; The possibility of their tendency towards addiction increases.
 - The existence of relative deprivation in the women of the society leads them to drug addiction.
 - increasing socio-economic pressure on women; It causes depression, isolation and as a result they become addicted.
 - Women who do not have job security are more likely to become addicted to drugs.
 - There is a significant relationship between social factors and women's addiction tendencies.
 - With the increase of female friends; The possibility of their tendency towards addiction increases.
 - By increasing social supervision (official and unofficial) on women; The background and conditions of addiction are reduced in them.
 - The presence of criminal opportunities among women in the environment and society; It strengthens the bases of addiction in them.
 - the more environmental disorder; The probability of women becoming addicted increases.
 - By increasing women's tendency towards negative subcultural patterns; The possibility of their tendency to drugs also increases.
 - ethnic heterogeneity in the place of residence due to weak social capital; Cultural conflict and weak control increase the possibility of addiction among women.
 - The greater the severity of social failure; The probability of women becoming addicted increases.
 - There is a significant relationship between cultural factors and women's addiction tendencies.
 - The culture of poverty in the family (lack of awareness, low social knowledge, weak social skills); It increases the bases of drug addiction in women.
 - Religiosity and religious belonging in women, by strengthening the sense of personal and social control; It prevents them from becoming addicted to drugs.
 - The higher the amount of media consumption, the higher the probability of women becoming addicted.
 - The greater the amount of presence in virtual networks; The probability of women becoming addicted increases.
 - increasing cultural capital; It is considered an important deterrent against women's addiction.
 - More, the probability of women's tendency towards addiction decreases.
 - With the increase in the level of social education due to the growth of awareness and social skills in women and the possibility of having a professional, educational and organizational identity, their tendency towards drug addiction decreases.

Ethical Considerations Compliance with ethical guidelines

All participants in the study participated in the study by filling out a consent form, and the researchers assured them that the

results of the research were confidential.

The authors declare no conflict of interest.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial support has been received.

Authors' contributions

The present article is the result of the study and efforts of all authors

Conflicts of interest

مقاله پژوهشی

مطالعه عوامل مؤثر بر اعتیاد زنان: فراتحلیل پژوهش‌های بازه زمانی

(۱۳۸۸ - ۱۴۰۰)

قدیر بخشی^۱، طاها عشایری^{۲*}، طاهره جهان پرور^۳، سمیرا باقری^۴

- ۱- عضو هیئت علمی گروه اجتماعی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی فراجا، تهران، ایران.
 ۲- عضو هیئت علمی گروه تاریخ و جامعه‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
 ۳- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی دانشکده علوم اجتماعی، ارتباطات و رسانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران، ایران.
 ۴- دانشجوی کارشناسی جامعه‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۰۷

تاریخ داوری: ۱۴۰۱/۰۷/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۲۵

هدف: هدف اصلی پژوهش مطالعه عوامل مؤثر بر اعتیاد زنان است.**روش:** روش تحقیق از نوع فراتحلیل کمی، ابزار آن پرسش‌نامه معکوس، روش نمونه‌گیری غیر احتمالی و جامعه آماری آن ۳۹ پژوهش که ۲۷ تحقیق درباره زمانی (۱۳۸۸ - ۱۴۰۰) انتخاب شده است.**یافته:** نتایج نشان می‌دهد که بین زمینه و عوامل مواد (سن شروع مصرف مواد، سبک فراغتی شدن مواد، دسترسی آسان به مواد مخدر، سابقه اعتیاد و مصرف مواد)، عوامل خانوادگی (ستیز و کشمکش خانوادگی، سلطه هنجارهای مردانه، خانواده ازهم‌گسیخته، نابسامانی زندگی زناشویی، نارضایتی از زندگی زناشویی، اعتیاد خانوادگی)، عوامل روانی-شخصیتی (انزوای اجتماعی، کسب لذت، پرستیز اجتماعی، احساس داغ ننگ، احساس بیگانگی، احساس بی‌هویتی، عدم اعتمادبه‌نفس)، عوامل اقتصادی (فقر مالی، محرومیت نسبی، فشار اقتصادی-اجتماعی، از دست دادن شغل و ناامنی شغلی)، عوامل اجتماعی (دوستان ناباب، نظارت اجتماعی، فرصت مجرمانه، نابسامانی محیطی، تعلق خرده‌فرهنگی، ناهمگونی قومی، ناکامی اجتماعی) و عوامل فرهنگی (فرهنگ فقر، میزان دین‌داری، مصرف رسانه‌ای، شبکه‌های مجازی، سرمایه فرهنگی، سطح تحصیلات) با گرایش زنان به اعتیاد رابطه معنی‌داری داشته است.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jzv.2023.30904.3897

واژه‌های کلیدی:

اعتیاد زنان، بحران خانوادگی، ساختار شخصیت، محرومیت نسبی، هویت قومی.

* نویسنده مسئول: طاها عشایری

نشانی: عضو هیئت علمی گروه تاریخ و جامعه‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.**تلفن:** ۰۹۳۵۸۵۱۷۷۸۰**پست الکترونیکی:** mailto:t.ashayeri@uma.ac.ir

مقدمه

مواد مخدر و فراغت تلقی شدن آن در جامعه امروزی، مسئله اجتماعی حادی است. قربانیان زیادی را می‌گیرد و بر سلامت اجتماعی نظام خانواده اثر گذاشته و در مرحله دوم، جامعه را دچار اختلال می‌کند. با فروپاشی نظام خانواده در اثر فزونی و شیوع اعتیاد، جامعه نیز دچار بحران‌ها و آسیب‌های اجتماعی زیادی می‌گردد. طی سالیان اخیر، این مسئله، از امر مردانه خارج و حالت زنانگی پیدا کرده است، گرچه مصرف مواد را عمل و کنشی مردانه در جامعه می‌دانند، اما امروز فرانسیتی شده و ارتباطی با ساحت بیولوژیکی، چهره، جنسیت و ساختار ژنی و جسمانی ندارد و زنان نیز درگیر در مسئله اعتیاد هستند. عوارض جسمانی و اجتماعی آن در زنان بیشتر از مردان است. مصرف قلیان، تریاک، سیگار و انواعی از مخدرهای روان‌گردان که گاهی در هنجارهای قومی به‌عنوان سبک فراغتی تلقی می‌شود، به شکل گرفتن الگوهای خرده‌فرهنگی می‌شود که بسترهای اعتیاد زنان را آسان‌تر کرده است. کاهش کنترل اجتماعی، بحران تعلق عاطفی در بین خانواده، تجارب قربانی شدن سابق، فقر فرهنگی، تلاش جهت شکستن کلیشه‌های جنسیتی، فشار هنجارهای اجتماعی برای مدیریت بدن و محیط اجتماعی ناسالم در گرایش به این مسئله اثرگذار است، با تاکید بر اینکه زنان در نظام خانواده ایرانی-اسلامی مهم‌ترین عضو اجتماعی در کنار مردان تلقی می‌شوند، دارای جایگاهی نمادین و مهم به لحاظ تربیت فرزندان، انتقال تجارب فرهنگی به نسل امروزی و تنظیم‌کننده جریان‌های عاطفی در جامعه و خانواده هستند، اعتیاد می‌تواند ضمن اینکه خانواده سالم را به خانواده آشفته و ازهم‌گسیخته تبدیل کند، نیروی انسانی جامعه را نیز دچار کژ رفتاری نموده و جامعه سلامتی خود را از دست می‌دهد. در ایران به دلیل اهمیت مسئله به‌ویژه جایگاه زنان، پژوهش‌های مختلفی درباره دلایل گرایش زنان به اعتیاد صورت گرفته است.

بیان مسئله

حضور زنان و مشارکت آن‌ها در جامعه در کنار مردان، از قرن‌ها پیش رایج بوده است و در تحول، تغییر و پیشرفت جامعه نقش بسزایی بر عهده داشته‌اند (۱). اعتیاد به معنای وابستگی روانی-بدنی (جسمانی) فرد به مواد مخدر و گونه‌های آن است (۲). اعتیاد، فاجعه انسانی بزرگ جامعه جهانی امروز است که عمده کشورها با فرهنگ مختلف، گونه اقوام متفاوت، ساختار جغرافیایی و تفاوت اقلیمی-محیطی با این پدیده مواجه هستند. همه‌گیری آن به‌مرور هنجارهای فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی را دچار بحران کرده و ارزش‌های اجتماعی نظام خانواده را تهدید می‌کند. جهان امروز، اعتیاد تنها امری مردانه محسوب نمی‌شود بلکه ورود زنان به اعتیاد مهم‌ترین مسئله اجتماعی فعلی شده است (۳). مواد مخدر به‌عنوان ماده تفننی (سبک تفریحی و فراغتی)، سابقه طولانی در جامعه انسانی دارد، اما با ورود به عصر مدرنیته شدت آن بیشتر شده، چهره فرهنگی-اجتماعی جامعه را دگرگون نموده است (۴). مفهوم اعتیاد، عادت کردن، خود گرفتن و خود را با عادت نکوهیده سازگاری دادن است. ابتلای شدید و اسارت گونه به ماده مخدر که از لحاظ روانی، اجتماعی و بدنی (جسمی)، زیان‌آور و مضر تلقی می‌شود،

اعتیاد نام‌گرفته است (۵). اعتیاد زنان، معضلی اجتماعی است که بیشترین آسیب را به آن‌ها وارد می‌سازد. از یک‌طرف زنانی که اعتیاد دارند و بزهکاران مواد مخدرند خود به‌نوعی بزه‌دیده‌ی مواد مخدر هم محسوب می‌شوند (۶). گاه مردان معتاد از زنان خود برای فروش یا حمل مواد (به خاطر پوشش خاص چادری که در ایران وجود دارد و شک کمتری به آن‌ها می‌رود) و یا جاسازی مواد در معده یا رحم او مورد سوءاستفاده قرار می‌دهند و زنان مورد بهره‌کشی برای خرید و فروش یا قاچاق مواد مخدر قرار می‌گیرند که در اینجا به بانوانی که به‌اجبار به‌منظور خریدوفروش و یا قاچاق مواد به کار گرفته می‌شوند بزه‌دیده مستقیم ناشی از مواد مخدر گویند. از طرفی وجود افراد معتاد در محلات به این خاطر که برای تهیه هزینه خرید مواد دست به سرقت، جیب‌بری و... می‌زنند خود کاهش امنیت و بزه‌دیدگی غیرمستقیم اعتیاد را برای زنان به دنبال دارد (۷). مسئله اجتماعی-فرهنگی ضمن تهدید جامعه، منزلت اجتماعی زنان را از بین برده است (۸) طوری که در دهه ۸۰ الی ۹۰ میزان مصرف مواد مخدر در بین زنان گسترش بیشتری یافته است (۹) که مسئله‌ای است که سلامت خانواده، جامعه و فرد را با خطر جدی مواجه ساخته و آینده توسعه جامعه را بحرانی‌تر می‌کند (۱۰). مطالعات نشان می‌دهد که ۳۰ درصد از زندانیان را زنان معتاد تشکیل می‌دهند (۱۱). به‌مرور میزان سوءمصرف مواد در زنان ایرانی، به چهار برابر قبل خود رسیده است (۱۲). دلایل گرایش زنان به مسئله اعتیاد، بحران و فروپاشی سرمایه اجتماعی (اختلال روابط، بی‌اعتمادی نظام خانواده، کژکارکردی خانواده) است (۱۳). امروزه، زنان تنها مصرف‌کننده این ماده خطرناک نیستند، بلکه در شبکه‌های توزیع، قاچاق آن نیز فعالیت می‌کنند (۱۴). افزایش فرار از منزل و سایر رفتارهای نامناسب اجتماعی (۱۵)، سوءاستفاده جنسی و شغلی (توزیع مواد مخدر) از آثار افزایش اعتیاد در زنان ایرانی است. اعتیاد باعث بحران در فضای سنتی نظام خانواده؛ کاهش نشاط اجتماعی (۱۶)، سردی کانون خانواده، سستی پیوندهای عاطفی، نابسامانی زندگی، ولگردی و خیابان‌گردی، تکدی‌گری، کج‌رفتاری و انجام رفتارهای ضد اخلاقی می‌شود (۱۷ و ۱۸). مطالعات نشان می‌دهد که نسل اول زنان مصرف‌کننده مواد، از طریق هنجار و باورهای غلط (آداب‌ورسوم و شیوهای قومی تحریک‌کننده مواد) و نسل دوم آن‌ها به‌واسطه هم‌نشینی افتراقی (الگوی مرجع منفی؛ تعلق خرده‌فرهنگی و دوستان ناباب، محیط اجتماعی ناسالم) معتاد می‌شوند. در ایران ۲۷ مطالعات پیمایشی درباره دلایل گرایش زنان به اعتیاد درباره فاصله زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۰ صورت گرفته است. با توجه به پراکندگی نتایج پژوهش و عدم تجمع در دلایل اعتیاد زنان، پژوهش فعلی قصد دارد با استفاده از روش فراتحلیل، ریشه و دلایل گرایش زنان به اعتیاد را بررسی نماید. بر این اساس هدف اصلی پژوهش عبارت است از:

برآورد اندازه اثر عوامل مؤثر بر اعتیاد زنان

برآورد اثر متغیرهای میانجی بر اعتیاد زنان

ارائه راهکارهای اجتماعی-فرهنگی مقابله با اعتیاد زنان.

مبانی و رویکردهای نظری

مصرف مواد وابسته (اعتیاد): فرد به لحاظ جسمی و روانی به ماده وابسته است و در مصرف افراط می‌کند و مشکلات جدی برای او به بار می‌آورد. فردی که به مصرف مواد وابسته (معتاد) است، در صورت عدم مصرف مواد، دچار مجموعه‌ای از نشانه‌های ناخوشایند جسمی و روانی می‌شود (برای مثال دل‌پیچه، درد استخوان، خارش بدن، احساس تشویش و دل‌شوره) به‌گونه‌ای که برای کاهش این علائم مجدداً ماده را مصرف می‌کند (۲۴).

سایکل

نظریه فشار^۱ کجرفتاری و جرم را به‌عنوان کارکرد تضاد بین اهداف افراد و وسایل دستیابی به اهداف، در نظر می‌گیرد (۲۵). تئوری‌های فشار معتقدند اگرچه اهداف اقتصادی و اجتماعی در بین تمامی طبقات اقتصادی مشترک هستند؛ اما توانایی دستیابی به آن‌ها، به طبقه اجتماعی وابسته است. خیلی از مردم ایالات‌متحده، مایل به ثروت، املاک مادی، قدرت، پرستیژ و دیگر شاخص‌های رفاهی زندگی هستند؛ اما اعضای طبقه پائین قادر به دستیابی به این نمادها و موفقیت از طریق ابزار مرسوم نیستند. در نتیجه، آن‌ها احساس خشم، محرومیت^۲ و ناخشنودی می‌کنند و این به فشار برمی‌گردد (۲۶). شهروندان طبقه پائین می‌توانند این شرایط را بپذیرند و در آن به‌عنوان مسئولیت اجتماعی زندگی می‌کنند و اگر هم ناراضی بودند، وسایل جایگزینی را از قبیل سرعت، خشونت و توزیع مواد مخدر را انتخاب کنند تا به موقعیت برسند. نقطه شروع در نظریه فشار این تصور است که کج‌روی و رفتار مجرمانه اصولاً پدیده‌ای اجتماعی است. این نظریه، رفتارهای مجرمانه و منحرفانه را نتیجه فشارهای اجتماعی می‌داند، تعبیر ساده آن در این ضرب‌المثل آمده است که فقر باعث جرم می‌شود. وجود فراوان فقر در یک ساختار اجتماعی فشارهایی را برای بروز انواع خاصی از کج‌رفتاری فراهم می‌کند (۲۷). در نهایت، افرادی که در معرض فشار مکرر قرار دارند، احتمال بیشتری وجود دارد که اعمال بزهکارانه را مرتکب شوند. باوجود منابع حمایتی فشار وارد شده از منابع سه‌گانه فوق به فرد تقلیل یافته و احتمال ارتکاب رفتارهای انحرافی از جانب وی کاهش می‌یابد (۲۸).

ساترلند

نظریه پیوند افتراقی توسط ادوین ساترلند از دانشگاه شیکاگو در سال ۱۹۳۹ مطرح شد. او از نظریات تامس و زنائیکی الهام گرفته و منشأ کج‌روی را بی‌سازمانی اجتماعی بیان نموده است. ساترلند بر این نکته تأکید کرده است که افراد، کج‌رفتاری را از گروه‌های اولیه می‌آموزند. از نظر ساترلند، چهار جنبه تماس با الگوهای کج‌رو و غیر کج‌رو عبارت از تواتر، دوام، اولویت و شدت می‌باشد (۱۸)؛ بنابراین نظریه، نزدیکان و همسالانی که بزهکار باشند در تشکیل و تقویت نگرش بزهکاری کمک مؤثر می‌کنند و فرد را به‌سوی بزهکاری سوق می‌دهند. نظریه پیوند افتراقی محتوای اجتماعی بزهکاری را در نظر داشته و فرد بزهکار را در جایگاه اجتماعی او از حیث رابطه‌اش با خانواده، محله و دوستان در نظر

مواد مخدر: مخدر برگرفته از خدر به معنای سستی، ضعف و تبلی است و شامل معانی سیر و سیاحت، تاریکی، چشم‌پوشی، سردی، لازم گرفتن چیزی و جایگزین شدن است. مواد مخدر به حاصل ترکیبی گیاهی و شیمیایی اطلاق می‌شود که سطح هوشیاری مغزی را دگرگون کرده و باعث وابستگی فردی به آن ماده می‌شود که اصطلاح ماده مخدر را گذاشتند (۱۹). واژه اعتیاد، از ریشه لاتینی "ادیسر" به مفهوم وابستگی روانی فردی است. در سال ۱۹۵۰ به مسمومیت تدریجی - حادی اطلاق شد که به دلایل استفاده مدام از یک داور به وجود آمده و به حال جامعه و فرد مصرف‌کننده مضر بود (۲۰). به لحاظ تاریخی، بشر ماقبل تاریخ خشخاش را می‌شناخت و از عصار آن، تریاک را گرفته و بیشتر به‌مثابه دارو برای کاهش دردهای جسمانی، روانی-ذهنی، فراموشی نگرانی و ناراحتی‌ها، لذت در مراسم‌ها، جشن‌های مذهبی و غیرمذهبی مورد استفاده قرار می‌گرفت. بشر از هفت هزار سال قبل، از وجود یک ماده قوی مخدر در میوه خشخاش آگاه بود. ساکنان کشور چین از دیرباز بوته‌ها و گیاهان تخدیر کننده را می‌شناختند. در آثار تاریخی مصر به مواد مخدر و کاربرد آن زیاد اشاره شده است (۲۱). یکی از عوامل و دلایل مهم افزایش مصرف مواد مخدر جدید و صنعتی باور هنجاری و تبلیغات رسانه‌ای وسیعی است که دلالتان در مورد تأثیر و استفاده بدون خطر و عوارض کراک و شیشه در لاغر کردن و خوش استایل کردن و تناسب‌انداز زنانگی دارند؛ همچنین سوءمصرف دارویی زنان از قرص‌های روان‌گردان جدید با این دلیل که آن‌ها آرامش‌زا و آرام‌بخش هستند، صورت می‌گیرد. دلیل مهم مصرف کراک و شیشه توسط زنان، استفاده از قرص‌های لاغری و قرص‌هایی است که برای رفع چین‌وچروک در بازار در دسترس است؛ چراکه یکی از مواد تشکیل‌دهنده این داروها، ماده مخدر شیشه است (۲۲). درواقع بخش مهمی از زنانی که شیشه و کراک مصرف می‌کنند، از این مواد به‌عنوان نوعی درمان استفاده می‌کنند (۲۳). به‌طور کلی الگوهای مصرف مواد به شرح زیر است:

مصرف آزمایشی: در این موقعیت فرد به دلیل کنجکاوی، مواد مصرف می‌کند و ممکن است مصرف را ادامه دهد یا مصرف را قطع کند. این‌گونه مصرف‌کنندگان عمدتاً سن کمی دارند، مصرف آن‌ها کوتاه‌مدت و نامنظم است و حتی ممکن است فقط یک‌بار باشد. مصرف گهگاه یا تفریحی: در این موقعیت، فرد معمولاً در مهمانی یا به اصرار دوستان گهگاه مواد مصرف می‌کند و مصرف مواد برای سرگرمی و تفریح است و می‌خواهد از آن لذت ببرد؛ مثل مصرف مشروبات الکلی، حشیش و قرص‌های اکس در آخر هفته یا میهمانی‌ها. مصرف پزشکی: با دستور پزشک مواد مصرف می‌کند و آسیب آن کم است. مثل مصرف ترامادول یا مرین در دردهای شدید در بیمارستان‌ها و یا مصرف فنوباریتال، دیازپام و ... زیر نظر پزشک. مصرف آسیب‌زا یا سو مصرف: مصرف مواد به‌طوری که باعث آسیب‌های مختلف در فرد می‌شود مانند مشکل تحصیلی، جسمی و خانوادگی.

است در آن منطقه بالا برود. این نظریه، به دلیل تأکیدی که بر بروز عمل مجرمانه دارد، عمده تمرکز خود را بر سبب‌های آسیب‌زا و جرم‌خیز به لحاظ اجتماعی و محیطی قرار می‌دهد که به وجه سرورانه سرمایه اجتماعی نیز توجه می‌کند (۳۲). ساززند، وجود تعامل و معاشرت اجتماعی را برای انسان‌ها از وقتی که در جهان زیست اجتماعی قرار می‌گیرند، اجتناب‌ناپذیر می‌داند و بر این نکته تأکید دارد که عمل مجرمانه و فنون مربوط به آن، به مانند عمل غیر مجرمانه، آموخته می‌شود (۳۳). این فراگیری، از طریق فرایند ارتباط و تعامل اجتماعی با دیگران فراگرفته می‌شود و تمامی کنش‌هایی که از جانب افراد صادر می‌شود، محصول ورود و زندگی در محیط اجتماعی است که برخوردار از تنوع و تفاوت‌های قابل‌اعتنایی است، نوع بستر و محیطی که افراد در آن قرار می‌گیرند و میزان تراکم و عمق تعاملات تعیین‌کننده نوع کنش‌های بعدی آن‌ها خواهد بود؛ به‌گونه‌ای که افرادی که در محیط‌های اخلاقی و فاقد جرم و تبهکاری اجتماعی، گذران زندگی می‌کنند و عمده روابطشان با افراد بهنجار و سالم است، دارای رفتار و عمل بهنجار خواهند بود و برعکس کسانی که عمده تماس، معاشرت و تعاملاتشان در محیط‌های تبهکارانه و جرم‌زا و فاقد ارزش‌های اخلاقی مثبت سپری می‌شود، عمل مجرمانه و فنون مربوط به آن را فراگرفته و مبادرت به آن خواهند نمود (۳۴).

پیشینه تجربی پژوهش (ورود به فراتحلیل)

پژوهش‌های صورت گرفته درباره اعتیاد زنان، در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

می‌گیرد (۲۹). این نظریه ابتدا از سوی ساترلند و کرسی مطرح گردید و بعدها توسط دوفلور و کوینی به این صورت فرمول‌بندی شده است که انگیزه‌ها، نگرش‌ها و روش‌هایی بزهکارانه‌اند که به‌طور مؤثر به ارتکاب مکرر جرائم می‌انجامد. پیوستن با بزهکاران یا جدا شدن از غیر بزهکاران (پیوند افتراقی) به فراگیری مطالبی می‌انجامد که موافق تخلف از قوانین است. تکرار و قالب کمی مطالبی که تعاریفی موافق بزهکاری و قانون‌شکنی ارائه می‌کنند بر فراگرفته‌هایی که ضد بزهکاری‌اند منجر به پذیرش بزهکاری می‌شوند (۳۰). در بررسی تطبیقی نظریه پیوند افتراقی با نظریه کنترل اجتماعی در تبیین بزهکاری و انحرافات اجتماعی باید گفت نظریه کنترل اجتماعی با تکیه بر نیروهای درونی فرد و به اصطلاح با تمرکز به حضور روان‌شناختی افراد صاحب نفوذ در ذهن کودک و نوجوان به تبیین و چگونگی جلوگیری از بزهکاری می‌پردازد و در همین حال از تأثیر نیروهای منفی محیط بیرون غافل می‌ماند؛ در عوض، در نظریه پیوندهای افتراقی با توجه انحصاری بودن به نیروهای بیرونی از تأثیر حفاظتی نیروهای درونی غفلت می‌کند. طبیعی است که شخص با توجه به توانایی نسبی این نظریه‌ها و پی بردن به نقص آن‌ها، بتواند نظریه‌ای تلفیقی که از ترکیب آن دو پدید می‌آید، بنا نهد (۳۱). نظریه پیوند افتراقی^۱ به کم و کیف روابط و تعاملات فرد و ظرف و بستری که این روابط دارند، توجه نشان می‌دهد و تأثیر مثبت و منفی این روابط را مورد تأکید قرار می‌دهد. بر اساس این نظریه در جامعه‌ای که حاوی خرده‌فرهنگ‌های گوناگونی است، در برخی از محیط‌های اجتماعی، فعالیت‌های غیرقانونی تا حدی تشویق می‌شوند، درحالی که در سایر محیط‌ها چنین نیست. افراد، از طریق هم‌نشینی با کسانی که حامل هنجارهای مجرمانه هستند، بزهکار می‌شوند. وقتی در محیطی خرده‌فرهنگ تبهکار وجود داشته باشد، افراد زیادی قادر به یادگیری و ارتکاب جرم هستند؛ در نتیجه نرخ جرم ممکن

جدول ۱- پژوهش‌های اعتیاد زنان

عنوان مقاله	نویسنده	محل مطالعه	جامعه آماری	حجم نمونه	مکان
بررسی رابطه بین طرد اجتماعی و آمادگی برای اعتیاد در دانشجویان دختر دانشگاه‌های شهر تهران	(۳۵)	تهران	دانشجویان دختر	۳۸۴	شهر
بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتیاد زنان معتاد به مواد مخدر مراکز بازپروری و کاهش آسیب زنان شهر تهران	(۳۶)	تهران	زنان معتاد	۲۰۰	شهر
بستر اجتماعی فرهنگی مؤثر بر اعتیاد به مواد روان‌گردان در میان زنان	(۳۷)	تهران	زنان معتاد	۱۰۰	شهرستان
عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتیاد زنان	(۳۸)	البرز	زنان معتاد و غیر معتاد	۱۰۰	استان
عوامل مؤثر بر اعتیاد زنان	(۳۹)	اراک	زنان معتاد	۱۰۰	شهر
بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتیاد زنان معتاد به مواد مخدر مراکز ترک اعتیاد شهرستان البرز	(۴۰)	البرز	زنان معتاد	۳۰	استان
عوامل اجتماعی مؤثر بر بازگشت زنان به اعتیاد	(۴۱)	تهران	زنان معتاد	۱۴۰	شهر
بررسی علل گرایش زنان به مصرف مواد مخدر	(۴۲)	قزوین	زنان معتاد	۱۰۰	شهر
مطالعه عوامل خانوادگی مؤثر بر اعتیاد زنان	(۴۳)	تهران	زنان معتاد	۱۵۰	شهرستان

شهر	۱۰۹	زنان معتاد	ارومیه	(۱۹)	بررسی عوامل فردی و اجتماعی مؤثر در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر در بین زنان
شهرستان	۳۵۰	زنان معتاد	تهران	(۴۴)	بررسی عوامل جمعیتی، اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر گرایش زنان به اعتیاد: مورد مطالعه کمپ چیتگر
شهر	۳۲	زنان معتاد	تهران	(۴۵)	عوامل روان‌شناختی مستعد کننده اعتیاد در زنان
شهر	۱۵۰	زنان معتاد	قم	(۴۶)	بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر پدیده ی اعتیاد زنان به مواد مخدر
شهر	۱۰۰	زنان معتاد	قزوین	(۳)	بررسی علل گرایش زنان به مواد مخدر و روان‌گردان و روش‌های پیشگیری از اعتیاد آن‌ها در شهر قزوین
شهر	۷۶۸	زنان معتاد	تهران	(۴۷)	آسیب‌شناسی اعتیاد زنان (مقایسه دیدگاه‌های مصرف‌کنندگان)
شهر	۵۴	زنان معتاد کمپ ترک اعتیاد	سمنان	(۲)	شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش به مواد مخدر در زنان
شهر	۱۵۰	زنان معتاد	تهران	(۴۸)	بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر اعتیاد زنان معتاد به مواد مخدر
شهرستان	۳۷۴	زنان ساکن در محله‌های فرودست	اراک	(۴۹)	بررسی و تبیین جامعه‌شناختی اعتیاد زنان در محله‌های فرودست شهر اراک
شهرستان	۱۴۱	زنان معتاد	تهران	(۵۰)	ارتباط سواد سلامت و میزان اعتیاد در زنان سنین باروری
شهر	۲۰۰	زنان مددجو	گرگان و آزادشهر	(۸)	بررسی نقش عوامل فردی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی در گرایش به اعتیاد زنان استان گلستان
شهر	۳۸۴	زنان معتاد	کرمان	(۵۱)	بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با نگرش زنان شهر کرمان نسبت به مصرف مواد مخدر
استان	۱۵۰	زنان معتاد	گلستان	(۹)	عوامل پیش‌بینی کننده اعتیاد به مواد مخدر زنان در استان گلستان
شهر	۱۹	زنان معتاد	اصفهان	(۵۲)	اعتیاد در زنان: یک مطالعه روایت پژوهی: تجربه زیسته زنان مصرف‌کننده مواد در شهر اصفهان
شهر	۳۵۰	زنان ۱۷ تا ۲۵ ساله شهر تهران	تهران	(۵۳)	بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی خانواده بر میزان مصرف مواد مخدر زنان
شهر	۱۵۰	زنان معتاد	قم	(۲۱)	بررسی رابطه بین دین‌داری و اعتیاد زنان به مواد مخدر (مورد مطالعه زنان معتاد در شهر قم)
شهرستان	۸۰	زنان معتاد	مشکین شهر	(۵۴)	بررسی علل گرایش زنان به مواد روان‌گردان در شهر مشکین شهر
شهر	۱۵۰	مددجویان زن	خرم‌آباد	(۵۵)	پیش‌بینی گرایش به مواد مخدر

نقد و نوآوری پژوهش

اعتیاد یکی از مسائل اجتماعی و معضل اصلی جامعه ایرانی است؛ از جمله زنانه شدن آن، به دلیل بحران خانواده و تأثیر آن بر نظام تربیتی و فرزندان و بزهکار شدن آینده نسلی جامعه ایرانی، بسیار مهم تلقی می‌شود. درباره دلایل اعتیاد زنان به مواد مخدر ۲۷ تحقیق پیمایشی صورت گرفته است و همه این‌ها دارای آثاری پراکنده هستند. هدف اصلی تحقیق حاضر جمع‌آوری آن در قابل اندازه اثر و برآورد نقش متغیرهای میانجی در پیش‌بینی و تبیین اعتیاد زنان است و در پایان راهکارهای اجتماعی و فرهنگی لازم نیز ارائه شده است.

روش پژوهش

روش انجام تحقیق از نوع فرا تحلیل کمی است که محقق با استفاده از مرور ادبیات و تحقیقات صورت گرفته در بازه زمانی (۱۳۸۸ - ۱۴۰۰) با محوریت "اعتیاد زنان، مواد مخدر در بین زنان و گرایش به اعتیاد زنان" با حجم نمونه ۲۷ تحقیق را شناسایی و بعد از کنترل از حیث روشی، اعتبار، روایی و یافته‌های علمی، آن‌ها را برحسب روش، حجم نمونه، ضرایب همبستگی و سطح معنی‌داری، جامعه آماری و سال پژوهش دسته‌بندی و سازمان‌دهی کرده است. بعد از شناسایی ضرایب همبستگی و حجم نمونه و سطح معنی‌داری تحقیقات، آن‌ها وارد نرم‌افزار شده و اندازه اثر نهایی هر پژوهش و اثر نهایی کل به‌وسیله فرمول فیشر و کوهن برآورد شده است. برای تشخیص همگنی یا ناهمگنی تحقیقات فوق، از نمودار قیفی، آزمون Q استفاده شده و بعد از

اثبات فرض ناهمگونی بین مطالعات از متغیر تعدیلگر (زمینه‌ای) برای سنجش میزان اثر آن بر اعتیاد زنان استفاده شده است.

جدول ۲ - خلاصه مقالات فراتحلیل

نویسنده	شیوه نمونه	نویسنده مسئول	هویت قومی	روش
سوالان پور و همکاران (۱۳۸۸)	خوشه‌ای	علوم اجتماعی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
خادمیان و قناعتیان (۱۳۸۸)	تصادفی	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
بیاتی (۱۳۸۹)	در دسترس	مطالعات زنان	فارس	پیمایش+پرسشنامه
اهدایی و همکاران (۱۳۹۱)	تمام شمار	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
ناصری پلنگرد و همکاران (۱۳۹۲)	تمام شمار	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
ریش پور و همکاران (۱۳۹۳)	تمام شمار	روانشناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
عارف نژاد و همکاران (۱۳۹۳)	تمام شمار	علوم اجتماعی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
احمدی و همکاران (۱۳۹۵)	تمام شمار	مدیریت دولتی	ترک	پیمایش+پرسشنامه
ضرابی و همکاران (۱۳۹۵)	تمام شمار	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
قربانی و ابراهیمی (۱۳۹۵)	تصادفی	مدیریت بحران	ترک	پیمایش+پرسشنامه
معصوم بیگی و همکاران (۱۳۹۵)	تصادفی	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
میرزاخانی و خدادادی (۱۳۹۵)	هدفمند	روانشناسی بالینی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
ولی پور و همکاران (۱۳۹۵)	تمام شمار	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
روشن قیاس و همکاران (۱۳۹۶)	تمام شمار	مدیریت آموزشی	ترک	پیمایش+پرسشنامه
قادری و همکاران (۱۳۹۶)	تصادفی	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
برآبادی و همکاران (۱۳۹۷)	در دسترس	روانشناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
ثابتی (۱۳۹۷)	در دسترس	جامعه‌شناسی اقتصاد	فارس	پیمایش+پرسشنامه
خسروانی و همکاران (۱۳۹۷)	خوشه‌ای	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
کریمی و همکاران (۱۳۹۷)	تمام شماری	بهداشت و ارتقای سلامت	فارس	پیمایش+پرسشنامه
محمدی نیکو و همکاران (۱۳۹۷)	تصادفی	جامعه‌شناسی	ترکمن	پیمایش+پرسشنامه
باقرزاده و همکاران (۱۳۹۷)	تصادفی	علوم اجتماعی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
قربانی و محمدی نیکو (۱۳۹۸)	تصادفی	علوم اجتماعی	ترکمن	پیمایش+پرسشنامه
نیازی و همکاران (۱۳۹۸)	هدفمند	جامعه‌شناسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
درشتی و همکاران (۱۳۹۹)	تصادفی	علوم سیاسی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
تاج‌بخش و همکاران (۱۴۰۰)	تمام شمار	علوم اجتماعی	فارس	پیمایش+پرسشنامه
رضایی و صمدی اندزقی (۱۴۰۰)	در دسترس	علوم انتظامی	ترک	پیمایش+پرسشنامه
قدم پور و همکاران (۱۴۰۰)	در دسترس	روانشناسی	لر	پیمایش+پرسشنامه

شده، نوع منطقه و سطح توسعه استان‌های مورد بررسی هستند.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های تحقیق در دودسته توصیفی و تحلیلی ارزیابی شده‌اند.

بازه زمانی پژوهش

در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۵ تعداد بیشترین تحقیقات (۲۲/۲ درصد) در زمینه اعتیاد به مواد مخدر در بین زنان صورت گرفته است.

توصیفی

یافته‌های توصیفی شامل روند اجرای مطالعات، رشته تخصصی نویسندگان، شیوه نمونه‌گیری، حجم نمونه، هویت قومی، جنسیت مطالعه

جدول ۳- بازه زمانی پژوهش

سال	فراوانی	درصد
۱۴۰۰	۳	۱۱/۱
۱۳۹۹	۱	۳/۷
۱۳۹۸	۲	۷/۴
۱۳۹۷	۶	۲۲/۲
۱۳۹۶	۲	۷/۴
۱۳۹۵	۶	۲۲/۲
۱۳۹۳	۲	۷/۴
۱۳۹۲	۱	۳/۷
۱۳۹۱	۱	۳/۷
۱۳۸۹	۱	۳/۷
۱۳۸۸	۲	۷/۴
جمع کل	۲۷	۱۰۰

جدول ۴- جامعه آماری مورد مطالعه

نوع رشته تخصصی نویسندگان	فراوانی	درصد
علوم اجتماعی	۱۷	۶۲/۹
علوم روانشناسی	۴	۱۴/۸
علوم سیاسی	۱	۳/۷
علوم مدیریتی	۳	۱۱/۱
علوم بهداشتی	۱	۳/۷
علوم انتظامی	۱	۳/۷
جمع کل	۲۷	۱۰۰

۶۳ درصد از نویسندگان مقاله این حوزه به رشته جامعه‌شناسی اختصاص دارد.

شیوه نمونه‌گیری پژوهش

جدول ۵- شیوه نمونه‌گیری پژوهش

شیوه نمونه‌گیری	فراوانی	درصد
تصادفی	۷	۲۵/۹
تمام شمار	۱۰	۳۷
خوشه‌ای	۲	۷/۴
در دسترس	۵	۱۸/۵
هدفمند	۳	۱۱/۱
جمع کل	۲۷	۱۰۰

۳۷ درصد از پژوهش‌ها به روش نمونه‌گیری تمام شمار صورت گرفته است.

جامعه آماری پژوهش

جدول ۶- جامعه آماری پژوهش

گروه مورد بررسی	فراوانی	درصد
زنان معتاد	۲۲	۸۱/۴
دانشجویان دختر	۱	۳/۷
زنان عادی	۲	۷/۴
مددجویان	۲	۷/۴
جمع کل	۲۷	۱۰۰

۸۱/۴ درصد از تحقیقات؛ جامعه آماری خود را از زنان معتاد انتخاب کرده‌اند.

هویت قومی پژوهش

جدول ۷- هویت قومی پژوهش

گروه	فراوانی	درصد
ترک	۴	۱۴/۸
فارس	۲۰	۷۴
لر	۱	۳/۷
ترکمن	۲	۷/۴
جمع کل	۲۷	۱۰۰

۷۴ درصد از گروه قومی مورد بررسی به فارس تعلق دارد.

سطح توسعه استان

جدول ۸- سطح توسعه استان

سطح توسعه	فراوانی	درصد
توسعه یافته	۱۱	۴۰/۷
در حال توسعه	۱	۳/۷
کم توسعه	۱۵	۵۵/۵
جمع کل	۲۷	۱۰۰

۵۵ درصد از پژوهش‌ها در مناطق کم توسعه؛ ۴۰ درصد در مناطق توسعه یافته و ۳ درصد در مناطق در حال توسعه انجام گرفته است.

نوع تحقیقات صورت گرفته

جدول ۹- نوع تحقیقات فراتحلیل

نوع تحقیقات	فراوانی	درصد
مقاله پژوهشی	۲۱	۷۷/۷
پایان نامه	۶	۲۲/۲
جمع کل	۲۷	۱۰۰

تحلیلی

در بخش تحلیلی، متغیرهای تأثیرگذار و مقدار اثر آن؛ سوگیری انتشار، تأثیر متغیرهای تعدیل گر (زمینه‌ای) بر اعتیاد بررسی شده است.

درصد از پژوهش‌های فراتحلیل، مقاله علمی-پژوهشی و ۲۲ درصد از رساله ارشد-دکتری بوده است.

جدول ۱۰- اندازه اثر پژوهش

Sig	Z	گزارش آماری		Effect size	متغیرهای پژوهش
		upper	Lower		
./۰۰۰	۷/۱۰۲	./۱۴۵	./۱۰۲	./۱۲۹	سن شروع مصرف مواد
./۰۰۰	۱۷/۴۱۸	./۲۸۰	./۱۴۵	./۳۷۲	زمینه و سبک فراغتی شدن مواد (هنجار مصرف)
./۰۰۰	۷/۲۱۷	./۱۷۶	./۱۱۳	./۴۱۲	عوامل مواد دسترسی آسان به مواد مخدر
./۰۰۰	۱۶/۲۳۴	./۲۷۵	./۲۰۹	./۳۸۷	سابقه اعتیاد و مصرف مواد
./۰۰۰	۵/۱۱۳	./۱۶۴	./۱۰۷	./۴۳۱	ستیز و کشمکش خانوادگی
./۰۰۰	۲/۲۲۰	./۴۹۷	./۲۰۰	./۱۵۰	سلطه هنجارهای مردانه
./۰۰۰	۱۱/۹۴۸	./۳۸۷	./۱۴۳	./۱۰۰	خانواده ازهم گسیخته
./۰۰۰	۲/۱۲۳	./۱۱۰	./۰۱۸	./۴۲۰	عوامل خانوادگی نابسامانی زندگی زناشویی
./۰۰۰	۳/۶۶۴	./۵۰۲	./۳۸۶	./۱۰۸	نارضایتی از زندگی زناشویی
./۰۰۰	۳/۵۴۴	./۲۶۳	./۱۰۵	./۳۸۳	اعتیاد خانوادگی
./۰۰۰	۳/۲۱۲	./۴۸۷	./۲۲۹	./۵۰۱	انزوای اجتماعی
./۰۰۰	۴/۲۰۵	./۱۲۰	./۰۹۲	./۱۱۲	کسب لذت
./۰۰۰	۴/۶۵۷	./۷۸۹	./۳۱۹	./۱۰۴	عوامل پرستیز اجتماعی
./۰۰۰	۲/۸۹۸	./۲۰۱	./۱۶۶	./۱۳۵	روانی- احساس داغ ننگ
./۰۰۰	۱۱/۷۶۲	./۷۰۲	./۱۷۷	./۲۵۵	شخصیتی احساس بیگانگی
./۰۰۰	۱۶/۵۱۵	./۵۸۲	./۲۰۰	./۱۷۱	احساس بی هویتی (بی منزلتی)
./۰۰۰	۳/۵۱۵	./۲۷۵	./۱۳۱	./۳۷۶	عدم اعتقاد به نفس
./۰۰۰	۴/۸۷۲	./۲۹۸	./۱۱۲	./۴۷۶	فقر مالی
./۰۰۰	۶/۲۸۳	./۴۶۷	./۱۱۳	./۲۹۸	عوامل محرومیت نسبی
./۰۰۰	۹/۳۶۱	./۳۵۴	./۲۴۴	./۳۰۱	اقتصادی فشار اقتصادی-اجتماعی
./۰۰۰	۵/۲۳۷	./۶۶۰	./۳۱۲	./۱۹۰	از دست دادن شغل و ناامنی شغلی
./۰۰۰	۱۱/۵۲۶	./۴۸۲	./۲۷۵	./۲۴۳	دوستان ناباب (یادگیری)
./۰۰۰	۸/۳۱۱	./۵۰۲	./۳۹۸	./۳۸۸	عوامل نظارت اجتماعی
./۰۰۰	۶/۹۶۴	./۱۲۰	./۰۱۱	./۱۵۵	اجتماعی فرصت مجرمانه
./۰۰۰	۷/۵۴۸	./۴۷۲	./۲۲۹	./۱۴۳	نابسامانی محیطی
./۰۰۰	۷/۵۴۰	./۱۶۲	./۱۰۰	./۲۰۱	تعلق خرده فرهنگی
./۰۰۰	۴/۵۳۶	./۳۸۷	./۲۳۳	./۳۶۶	ناهمگونی قومی
./۰۰۰	۱۱/۰۴۳	./۱۹۴	./۱۲۶	./۲۶۵	ناکامی اجتماعی
./۰۰۰	۸/۵۰۱	./۱۴۰	./۱۱۹	./۱۸۱	فرهنگ فقر
./۰۰۰	۷/۲۰۰	./۴۷۶	./۱۱۳	./۲۲۰	میزان دین داری
./۰۰۰	۶/۰۴۲	./۵۰۰	./۲۶۵	./۱۰۰	عوامل مصرف رسانه‌ای
./۰۰۰	۱۱/۲۳۰	./۲۹۰	./۱۷۷	./۱۱۴	فرهنگی شبکه‌های مجازی
./۰۰۰	۹/۳۴۶	./۲۷۸	./۱۱۲	./۱۸۹	سرمایه فرهنگی
./۰۰۰	۳/۳۶۴	./۶۱۲	./۲۰۳	./۲۵۴	سطح تحصیلات

بر این اساس نتایج نشان می‌دهد:

فراغتی شدن مواد (۰/۳۷۲)، دسترسی آسان به مواد مخدر (۰/۴۱۲) و سابقه اعتیاد و مصرف مواد (۰/۳۸۷) در گرایش زنان به اعتیاد مؤثر بوده است.

۱. بین زمینه و عوامل مواد با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی داری وجود دارد. بر این اساس سن شروع مصرف مواد (۰/۱۲۹)، سبک

۲. بین عوامل خانوادگی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. بر این اساس ستیز و کشمکش خانوادگی (۰/۴۳۱)، سلطه هنجارهای مردانه (۰/۱۵۰)، خانواده ازهم‌گسیخته (۰/۱۰۰)، نابسامانی زندگی زناشویی (۰/۴۲۰)، نارضایتی از زندگی زناشویی (۰/۱۰۸) و اعتیاد خانوادگی (۰/۳۸۳) در گرایش زنان به اعتیاد مؤثر بوده است.

۳. بین عوامل روانی-شخصیتی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. بر این اساس انزوای اجتماعی (۰/۵۰۱)، کسب لذت (۰/۱۱۲)، پرستیز اجتماعی (۰/۱۰۴)، احساس داغ‌نگ (۰/۱۳۵)، احساس بیگانگی (۰/۲۵۵)، احساس بی‌هویتی (۰/۱۷۱) و عدم اعتماد به نفس (۰/۳۷۶) در گرایش زنان به اعتیاد مؤثر بوده است.

۴. بین عوامل اقتصادی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. بر این اساس فقر مالی (۰/۴۷۶)، محرومیت نسبی (۰/۲۹۸)، فشار اقتصادی-اجتماعی (۰/۳۰۱) و از دست دادن شغل و ناامنی شغلی (۰/۱۹۰) در گرایش زنان به اعتیاد مؤثر بوده است.

۵. بین عوامل اجتماعی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. بر این اساس دوستان ناباب (۰/۲۴۳)، نظارت اجتماعی

(۰/۳۸۸)، فرصت مجرمانه (۰/۱۵۵)، نابسامانی محیطی (۰/۱۴۳)، تعلق خرده‌فرهنگی (۰/۲۰۱)، ناهمگونی قومی (۰/۳۶۶) و ناکامی اجتماعی (۰/۲۶۵) در گرایش زنان به اعتیاد مؤثر بوده است.

۶. بین عوامل فرهنگی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. بر این اساس فرهنگ فقر (۰/۱۸۱)، میزان دین‌داری (۰/۲۲۰)، مصرف رسانه‌ای (۰/۱۰۰)، شبکه‌های مجازی (۰/۱۱۴)، سرمایه فرهنگی (۰/۱۸۹) و سطح تحصیلات (۰/۲۵۴) در گرایش زنان به اعتیاد مؤثر بوده است.

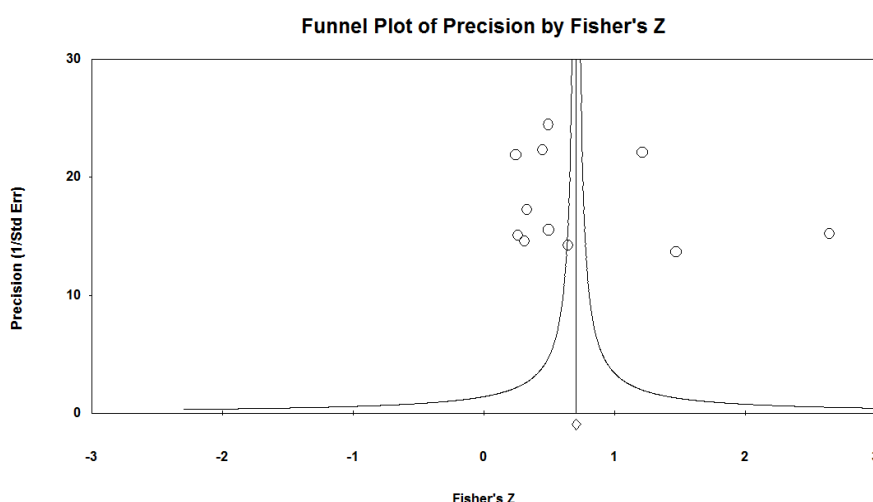
تأثیر شاخص کلی بر اعتیاد زنان به مواد مخدر

نتایج نشان می‌دهد که عوامل فرهنگی (۰/۳۰۱)، اجتماعی (۰/۴۵۱)، روانی-شخصیتی (۰/۳۸۲)، اقتصادی (۰/۳۵۴) اثر بیشتر و عوامل خانوادگی (۰/۲۶۳) اثر متوسط و زمینه و عوامل مواد (۰/۱۹۸) اثر کمتری بر گرایش زنان به اعتیاد داشته است.

جدول ۱۱- اثر شاخص کلی بر اعتیاد زنان به مواد مخدر

گزارش آماری					مؤلفه
sig	Z	Upper	lower	Effect size	
۰/۰۰۰	۳/۹۰۱	۰/۳۰۱	۰/۱۰۰	۰/۳۰۱	عوامل فرهنگی
۰/۰۰۰	۴/۶۰۱	۰/۷۰۰	۰/۳۵۶	۰/۴۵۱	عوامل اجتماعی
۰/۰۰۰	۷/۱۱۸	۰/۴۲۳	۰/۱۹۸	۰/۳۸۲	عوامل روانی-شخصیتی
۰/۰۰۰	۲/۸۹۱	۰/۲۳۹	۰/۱۲۱	۰/۳۵۴	عوامل اقتصادی
۰/۰۰۰	۹/۱۴۳	۰/۵۱۹	۰/۱۰۷	۰/۲۶۳	عوامل خانوادگی
۰/۰۰۰	۱۱/۰۷۳	۰/۷۰۹	۰/۲۴۵	۰/۱۹۸	زمینه و عوامل مواد
۰/۰۰۰	۳/۱۸۶	۰/۶۹۹	۰/۱۲۲	۰/۴۰۱	اثر کل

نمودار کیفی (بررسی میزان همگنی و ناهمگنی پژوهش)

نمودار ۱- رگرسیون اگر برای میزان همگنی و ناهمگنی پژوهش

آزمون Q

دارد.
در صورتی همگنی مطالعات، از اندازه ثابت و استفاده می‌شود، نتایج حاصل از تصادفی در شرایط ناهمگنی، قابلیت تعمیم بیشتری نسبت به مدل ثابت دارد.

این آزمون برای همگنی و ناهمگنی مطالعات بکار می‌برود. دو فرض اساسی مطرح می‌کند:
فرض صفر: بین مطالعات تحت بررسی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
فرض خلاف: بین مطالعات تحت بررسی تفاوت معنی‌داری وجود

جدول ۱۲- آزمون Q

وضعیت همگنی مطالعات			
Q-value	df	p-value	i-squared
۷۸۳/۰۹۲	۲۶	۰/۰۰۰	۹۵/۷۸۰

تحلیل استفاده کرد؛ یعنی این وضعیت می‌گوید که بررسی بین عوامل مؤثر بر اعتیاد زنان، به لحاظ ویژگی تحقیقات از هم متفاوت هستند، می‌باید برای مشخص کردن محل این تفاوت‌ها و واریانس از متغیر تعدیل‌گر استفاده کرد. نامتجانس بودن، نشانگر وجود اثر تعدیل در اندازه اثر مطالعات است؛ پس علاوه بر اندازه اثر، باید اثر تعدیل متغیرهای دیگر را نیز بررسی کرد. در این حالت، متغیر تعدیل‌گر، به دنبال این است که آیا رابطه بین متغیر مستقل و وابسته ناشی از متغیرهای تعدیل‌گر است یا خیر؟

با توجه به نتایج مدل با اطمینان با ۹۹ درصد می‌توان گفت که فرض صفر مبتنی بر همگن بودن مطالعات رد شده و فرض ناهمگونی (عدم همگنی) پژوهش‌ها تأیید شده است. معنادار بودن $Q=۸۹۱$ نشان از وجود ناهمگنی است. مقدار مجذور I دارای مقداری بین $۰-۱۰۰$ است و ناهمگنی را به صورت درصدی نشان می‌دهد. هرچه به ۱۰۰ نزدیک‌تر، نشان‌دهنده ناهمگنی بیشتر اندازه‌های اثر پژوهش اولیه است. مقدار (۹۵) درصد مؤید این است که ۹۵ درصد تغییرات کل مطالعات به ناهمگنی بین پژوهش مربوط است؛ بر این مبنای باید از اثر تصادفی برای

تأثیر متغیر جامعه آماری بر اعتیاد به مواد مخدر

جدول ۱۳- تأثیر متغیر جامعه آماری بر اعتیاد به مواد مخدر

تصادفی			جامعه آماری
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰/۰۰۰	۳/۲۵۷	۰/۲۸۷	زنان معتاد
۰/۰۰۰	۵/۹۸۲	۰/۲۶۱	دانشجویان دختر
۰/۰۰۰	۸/۳۶۸	۰/۱۴۲	زنان عادی
۰/۰۰۰	۱۲/۱۵۷	۰/۱۱۸	مددجویان
۰/۰۰۰	۱۱/۴۰۰	۰/۱۴۲	اثر کل

برحسب نتایج، زنان معتاد بیشترین تأثیر را در تبیین اعتیاد زنان داشته است و اثر آن برابر با ۲۸ درصد است، همچنین اثر کلی جامعه آماری (نوع جامعه) بر گرایش به اعتیاد برابر با ۱۴ درصد است.

تأثیر گروه قومی بر میزان اعتیاد به مواد مخدر

جدول ۱۴- تأثیر گروه قومی بر میزان اعتیاد به مواد مخدر

تصادفی			هویت قومی
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰/۰۰۰	۳/۱۶۰	۰/۱۳۴	ترک
۰/۰۰۰	۵/۳۹۰	۰/۲۲۱	فارس
۰/۰۰۰	۹/۲۲۶	۰/۲۰۸	لر
۰/۰۰۰	۷/۰۸۹	۰/۱۰۰	ترکمن
۰/۰۰۰	۸/۱۱۲	۰/۲۵۸	اثر کل

نتایج نشان می‌دهد که بین هویت قومی و گرایش زنان به اعتیاد رابطه معنی‌داری وجود دارد و اثر کلی آن برابر با ۲۵ درصد است. در میان گروه قومی فارس با مقدار ۲۲ درصد، ترک با مقدار ۱۳ درصد، لر با مقدار ۲۰ درصد و ترکمن با مقدار ۱۰ درصد؛ میزان اعتیاد را در بین زنان تبیین می‌کنند.

تأثیر سطح توسعه استان بر میزان اعتیاد به مواد مخدر

جدول ۱۵- تأثیر سطح توسعه استان بر میزان اعتیاد به مواد مخدر

تصادفی		سطح توسعه	
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰/۰۰۰	۱۴/۱۵۲	۰/۴۰۸	توسعه یافته
۰/۰۰۰	۱۰/۶۸۹	۰/۳۷۶	در حال توسعه
۰/۰۰۰	۶/۲۲۵	۰/۳۱۲	کم توسعه
۰/۰۰۰	۳/۰۳۱	۰/۲۹۸	اثر کل

- دسترسی آسان به مواد مخدر در محیط زندگی، زنان را باهدف کنجکاو، کسب لذت و تفریح به سمت خود جذب می‌کند.
- زنانی که در خانواده، محیط خود، سابقه مصرف و اعتیاد دارند، احتمال زیادی وجود دارد که به سمت اعتیاد گرایش پیدا کنند.

برحسب نتایج، بین نوع توسعه استان‌ها و گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. اثر کلی آن برابر با ۲۹ درصد است. میزان گرایش به اعتیاد در استان‌های توسعه یافته (۴۰ درصد) و در حال توسعه (۳۷ درصد) بیشتر از استان‌های کم توسعه (۳۱ درصد) است.

۲. بین عوامل خانوادگی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه

معنی‌داری وجود دارد.

- زنانی که با سبزی و کشمکش خانوادگی مواجه هستند، به دلیل فضای غیر عاطفی، تنش‌زا و بحران سرمایه اجتماعی، برای جبران کمبود عاطفی و حل تعارض روانی، به سمت اعتیاد گرایش می‌یابند.
- هرچه هنجارهای مردانه و مردسالاری در خانواده و جامعه شدت بیشتری داشته باشد، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد برای فرار از فشارهای رفتارهای مردم‌سالارانه افزایش می‌یابد.
- خانواده‌های ازهم‌گسیخته زمینه را برای اعتیاد به مواد در زنان آسان‌تر می‌کند.
- نابسامانی زندگی ناشویی آن‌ها را برای فرار از مشکلات ناشویی به سمت اعتیاد به مواد مخدر سوق می‌دهد.
- هرچه زوجین از زندگی ناشویی ناراضی باشند، احتمال گرایش آن‌ها به سمت اعتیاد بیشتر خواهد بود.
- وجود سابقه اعتیاد خانوادگی در زنان، همسر و اعضای خانواده، احتمال گرایش زنان را اعتیاد افزایش می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

اعتیاد، مسئله اجتماعی-فرهنگی است که هزینه‌های زیادی را بر دوش جامعه گذاشته است. در طول تاریخ، به احتمال زیاد به اندازه امروز، زنان نیز به سمت رفتارهای غیرهنجاری از جمله مصرف مواد مخدر چه تفننی یا غیر تفننی گرایش داشتند، اما مردسالاری جامعه اجازه ظهور و عادی شدن آن را نمی‌داده است. مصرف مواد مخدر در جامعه امری مردانه بوده و به نام مردان در جامعه بازنمایی می‌شده است، در صورتی که تکرار همان کار برای زنان از نظر جامعه جرم و رفتاری غیراخلاقی و ضد هنجار محسوب می‌شده است و در بطن جامعه مردسالاری نهفته بود. امروز عیان و آشکار است که زنان خیلی راحت در کنار خانواده خود به مصرف قلیان یا کشیدن سیگار مشغول هستند، در برخی از اقوام و گروه‌های خانوادگی قومی، مصرف آن تبدیل به سبک زندگی شده و چندان عیب و غیراخلاقی و مذموم شمرده نمی‌شود، به این خاطر دیگر مرزهای جنسیتی و کلیشه‌ای جنسی در مسئله اعتیاد از بین رفته است. زنان به راحتی معتاد می‌شوند، سیگار می‌کشند و حتی برای یک‌بار آن را تجربه می‌کنند. نتایج فراتحلیل نشان می‌دهد که:

۳. بین عوامل روانی-شخصیتی با گرایش به اعتیاد زنان

رابطه معنی‌داری وجود دارد:

- هرچه شدت انزوای اجتماعی در زنان بیشتر، احتمال گرایش آن‌ها به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- هرچه زنان علاقه زیادی به کسب لذت در جامعه داشته باشند احتمال گرایش آن‌ها به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.

۱. بین عوامل زمینه‌ای و گرایش به اعتیاد زنان رابطه

معنی‌دار وجود دارد:

- با افزایش سن در زنان، گرایش به اعتیاد در آن‌ها افزایش می‌یابد.
- سبک فراغت تلقی شدن مواد مخدر، باعث عادی شدن آن در زندگی زنان و در نهایت منجر به اعتیاد آن‌ها می‌شود.

۶. بین عوامل فرهنگی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی داری وجود دارد:

- فرهنگ فقر در خانواده (فقدان آگاهی، دانش اجتماعی پایین، ضعف مهارت‌های اجتماعی)، بسترهای اعتیاد به مواد مخدر را در زنان افزایش می‌دهد.
- دین‌داری و تعلق مذهبی در زنان، با تقویت حس کنترل شخصی و اجتماعی، از گرایش آن‌ها به اعتیاد مواد مخدر ممانعت می‌کند.
- هرچه میزان مصرف رسانه‌ای بیشتر، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- هرچه میزان حضور در شبکه‌های مجازی بیشتر، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- افزایش سرمایه فرهنگی، بازدارنده مهمی در برابر اعتیاد زنان محسوب می‌شود.
- بیشتر، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد کاهش می‌یابد.
- با افزایش سطح تحصیلات اجتماعی به دلیل رشد آگاهی و مهارت‌های اجتماعی در زنان و احتمال داشتن هویت شغلی، تحصیلی و سازمانی، گرایش آن‌ها به سوی اعتیاد به مواد مخدر کاهش می‌یابد.

پیشنهاد‌های پژوهش

- شناسایی خانواده‌های بحرانی و ازهم‌گسیخته و آموزش آن‌ها از طریق سازمان‌های غیردولتی، مدنی و محلی در زمینه پیامدهای اعتیاد به مواد مخدر
- ایجاد کانون‌های محلی و فرامحلی برای شناسایی نیازهای زنان و حل آن‌ها
- سیاست‌گذاری مناسب جهت اشتغال زنان به صورت رسمی و غیررسمی؛ هویت شغلی و سازمانی از مهم‌ترین ابزار کنترلی محسوب می‌شوند.
- بازآفرینی سرمایه اجتماعی در مناطق دارای جمعیت و فرهنگ ناهمگون؛ در این حالت ضمن افزایش نظارت‌های اجتماعی، بسترهای خرید و فروش و مصرف مواد مخدر از بین رفته و همچنین در صورت وجود مشکلات محیطی و اجتماعی؛ حل آن‌ها راحت‌تر خواهد بود.
- شناسایی زنان بی‌سرپرست، مطلقه و زنان دارای خانواده‌های نابسامان و ایجاد زمینه‌های اشتغال در آن‌ها.

ملاحظات اخلاقی

- پیش از اجرای پژوهش از شرکت‌کنندگان رضایت آگاهانه کتبی گرفته شد و تمام شرکت‌کنندگان با رضایت خود در پژوهش شرکت داشتند و محققان به آن‌ها اطمینان دادند که نتایج تحقیق محرمانه خواهد بود.

- هرچه زنان تلاش زیادی برای کسب پرستیز اجتماعی (برابری با مردان، احساس هویت و ابراز وجود) کنند، اعتیاد به مواد مخدر یکی از روش‌های معمول آن‌ها خواهد بود.
- هرچه شدت احساس داغ ننگ زنان در جامعه بیشتر باشد، احتمال گرایش آن‌ها به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- هرچه احساس بیگانگی در زنان بیشتر، احتمال گرایش به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- زنان دچار احساس بی‌هویتی، به دلیل بحران روانی، شخصیتی و انومی به‌راحتی در دامن اعتیاد گرفتار می‌شوند.
- هرچه میزان اعتماد به نفس پایین‌تر، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد بیشتر خواهد بود.

۴. بین عوامل اقتصادی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی داری وجود دارد:

- هرچه شدت فقر مالی زنان بیشتر، احتمال گرایش آن‌ها به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- وجود محرومیت نسبی در زنان جامعه، آن‌ها را به سوی اعتیاد به مواد مخدر سوق می‌دهد.
- افزایش فشار اقتصادی-اجتماعی به زنان، باعث افسردگی، انزوا و در نتیجه معتاد شدن آن‌ها می‌شود.
- زنانی که امنیت شغلی ندارند، احتمال گرایش آن‌ها به سوی اعتیاد به مواد مخدر بیشتر خواهد بود.

۵. بین عوامل اجتماعی با گرایش به اعتیاد زنان رابطه معنی داری وجود دارد:

- با افزایش دوستان ناباب زنانه، احتمال گرایش آن‌ها به سمت اعتیاد بیشتر می‌شود.
- با افزایش نظارت اجتماعی (رسمی و غیررسمی) بر زنان، زمینه و شرایط اعتیاد در آن‌ها کاهش می‌یابد.
- وجود فرصت مجرمانه در بین زنان در محیط و جامعه، بسترهای گرایش به اعتیاد را در آن‌ها تقویت می‌کند.
- هرچه نابسامانی محیطی بیشتر، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.
- با افزایش گرایش زنان به الگوهای خرده‌فرهنگی منفی، احتمال گرایش آن‌ها به مواد مخدر نیز بیشتر می‌شود.
- ناهمگونی قومی در محل زندگی به دلیل ضعف سرمایه اجتماعی، تضاد فرهنگی و ضعف کنترل، احتمال افزایش اعتیاد در میان زنان را زیادتر می‌کند.
- هرچه شدت ناکامی اجتماعی، احتمال گرایش زنان به سمت اعتیاد افزایش می‌یابد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، در اولویت بودن سلامت روان‌شناختی شرکت‌کنندگان، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله بر اساس نظر نویسنده دوم و عضو هیئت علمی و نویسنده مسئول است؛ نویسنده اول صاحب ایده؛ نویسنده سوم دانشجوی دکترا و نویسنده چهارم دانشجوی کارشناسی می‌باشد.

تعارض منافع

این نوشتار با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

References

1. Rabi Netaj SAA, Ruholahzadeh Andvari A. The presence of women in society from the perspective of the Qur'an and hadiths, Research Journal of Sciences and Sciences of the Holy Qur'an, 2010, 1(6), pp. 145-168.
2. Barabadi B, Aghaei H, Nohi S. Identifying the factors affecting drug addiction in women and presenting a model with PLS software, Addiction and Substance Abuse Research Quarterly, 2017, Year 12, Number 45, Spring, pp. 231-245.
3. Roshan Qiyas K, Mozafari MM, Ahmadi A, Khodabandeh H. Investigating the causes of women's tendency to narcotic drugs and psychotropic substances and preventive methods of their addiction in Qazvin city, Two Quarterly Journal of Women and Family Social Studies, 2015, 5(1), pp. 39-56.
4. Danesh P, Maleki A, Niazi Z. A contextual theory about the causes of drug addict women imprisoned in Isfahan Central Prison, Social and Cultural Development Studies Quarterly, 2012, 1(4), pp. 125-145.
5. Sohrabzadeh M. Dictionary of social harms, 2009, Tehran: Sociologists.
6. Mehra N, Women and Criminal Law, (a collection of articles, results of working groups and documents of the first international conference, Women and Criminal Law, Past, Present, Future), 2014, Tehran: Selsbil Publishing.
7. Bagheri-Nejad Z. The role of female police in supporting women and children who are victims of narcotics and psychotropic substances, Crime Prevention Studies Quarterly, 2018, Number 19, Year 6, Tehran: Naja Prevention Police Applied Research Office.
8. Mohammadi Niko A, Ghorbani A, Mohammadi Niko A. Investigating the role of

- individual, family, social and economic factors in understanding the addiction tendency of women in Golestan province, Social Sciences Quarterly of Islamic Azad University Shushtar Branch, 2017, Year 12, Number 3, Number 42, Pages 69-86.
9. Ghorbani A, Mohammadi Niko A. Predicting factors of women's drug addiction in Golestan province, Social Health Journal, 2017, 6(1), pp. 226-217.
10. Khaledian M, Kamrazrin H, Vejalian A. Effectiveness of cognitive-behavioral group therapy on reducing depression in drug addicts. Addiction Research Quarterly, 2013, 8(29), 77-88.
11. Hosseinzadeh B. The most effective method of preventing addiction among women, master's thesis, 2015, Amin University of Police Sciences.
12. Ahmadi Aramaki H, Derzaei H. Indexing and measuring the social capital of the families of police officers, Police Woman Quarterly, 2018 13(31)2-1, pp. 2-16.
13. Agha Bakhshi H. Effects of father's addiction on family functions, Social Sciences Quarterly, 2019, No. 10.
14. Rahimi Movaqar A. Investigation of the prevalence and pattern of drug use in Iranian women. Social Welfare Quarterly, 2005, 3(12), pp. 226-203.
15. Aram S, Ghofrani M, Salehi Kia A. The effect of ten weeks of aerobic training with vitamin E supplementation on blood pressure, heart rate and maximal oxygen consumption in women who use drugs. Bimonthly Scientific Journal - Faiz Research, 2015, 20 (1).
16. Kakui Dinki A, Qavami N. Examining gender characteristics and the consequences of women's tendency to abuse drugs, Social

Health and Addiction Scientific-Promotional Quarterly, 2013, 1(4), pp. 9-32.

17. Mumtaz F. Social Deviations, Theories and Perspectives, Tehran: Sahami Atahi Company. 2018.

18. Ghorbani A, Ebrahimi A. A review of the variables of Nan's tendency to drug abuse and its consequences, Social Health and Addiction Quarterly, 2014, 2(7), pp. 151-172.

19. Grossi S, Mohammadi Daulatabad K. Explaining the lived experience of drug-addicted women from the phenomenon of addiction, Sociology of Women Scientific Research Quarterly, 2019, 2(1), pp. 55-74.

20. Tajbakhsh G, Jawanmard K, Walipour R. Examining the relationship between religiosity and women's addiction to drugs, Journal of Science of Combating Drugs, 1400, 10(18), Spring and Summer, pp. 107-133.

21. Ismaili M. Determining the prevalence of tramadol abuse in students of Shahrood universities, Thesis for obtaining a doctorate in medicine, Faculty of Medical Sciences, Islamic Azad University, Shahrood branch. 2013.

22. Jalilian F, Elahvardipour H. Application of the health belief model in identifying beliefs related to the use of anabolic steroids among bodybuilding athletes, Kermanshah University of Medical Sciences bimonthly, 2013, No. 4, pp. 352-345.

23. Dehghani Kh. Prevalence and factors related to drug abuse in students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services, Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services, 2009, 18(3), special issue of the high-risk behavior conference, pp. 169-164.

24. Kraib Y. Modern Social Theory, from Parsons to Habermas, translated by Abbas Mokhbar, 2010, Tehran: Aghat Publications. Siegel, L., Sena, J., Juvenile delinquency, translated by Taj Mazinani, Ali Akbar, Kekoli Dezfuli, Faramarz, 2014, Tehran: National Youth Organization Publications.

25. Sotoudeh H. An Introduction to Social Pathology, 2019, Tehran: Avai Noor Publications.

26. Delpasand K, Ayar A Khani, S, Khanmohammadi P. Social support and

crime: a comparative study of criminal and normal youth of Ilam city, Social Studies and Research Quarterly, 2013, 1(2), pp. 89-120.

27. Kalantari M, Hindiani A, Sarmad MR. the role of super centers of crime in the formation of spatial patterns of delinquency, case study: Aliabad Inspection Station, Birjand City, Police Management Studies Quarterly, 2019, No. 5, pp. 563-584.

28. Mehdizadeh J. Sociological theories in urban studies, Journal of Urban Studies, 2013, No. 9.

29. Zare Shahabadi A, Belgurian M. investigating the relationship between social exclusion and delinquency among female students of Yazd University, Iranian Social Issues Review, 2013, 4(2), pp. 265-286.

30. Sarukhani B, Navidnia M. Social security of the family and place of residence in Tehran, Social Welfare Quarterly, No. 22, 2015, Tehran: Faculty of Welfare and Rehabilitation Sciences.

31. Koser L, Rosenberg B. Basic Sociological Theories, translation: Ershad, Farhang, 2015, Tehran: Ney Publishing.

32. Asgari M. "Security Epistemological Approaches", Strategic Studies Quarterly, 2013, 6 (2), p. 383-403.

33. Savalanpour A, Ghazinejad M, Azam Azadneh M. investigating the relationship between social exclusion and readiness for addiction in female university students in Tehran, Al-Zahra University Master's Thesis, 2018, Faculty of Economics and Accounting.

34. Khadimian I, Zakhontian Z. Investigating the effective social factors of female drug addicts in rehabilitation centers and harm reduction for women in Tehran, Social Science Journal, 2018, 2(4), pp. 59-85.

35. Bayati P. The social and cultural context affecting the addiction to psychoactive substances among women, Addiction Research Quarterly, 2019, 14(4), pp. 7-15.

36. Ehdai M, Mandari S, Ashfete Tehrani A. Investigating social factors affecting women's addiction (a case study of Sarmeen Pak clinic patients in Alborz province), Master's thesis of Islamic Azad University, Science and Research Unit, Tehran, 2018, Faculty of Social Sciences.

37. Naseri Pelengard S, Mohammadi F, Doleh M, Naseri M. Factors affecting women's addiction, Women and Culture Scientific-

- Research Quarterly, 2013, Year 4, Number 16, Summer, pp. 83-94.
38. Rishpour R, Roshan Qiyas K, Mardani S. Investigating the social factors affecting the addiction of women addicted to narcotic drugs in addiction treatment centers of Alborz city, Qazvin Police Science Scientific Quarterly, 2013, 10(3), pp. 2-24.
39. Arefnejad A, Zahedi M, Aghabakhshi H. Social factors affecting women's return to addiction, Allameh Tabatabai University Master's Thesis, 2013, Faculty of Social Sciences.
40. Ahmadi A, Khodabandeh H, Kiamini MH. Investigating the causes of women's tendency to use drugs (women incarcerated in Qazvin Chobinder Prison), Qazvin Police Science Quarterly, 2015, 18(3), pp. 75-100.
- 41 Zarrabi S, Amir Mozaheri AM. Examining family factors in women's tendency to addiction, (Study case: Referees to the Center for Mid-Term Residential Recovery, Bohd Gastaran Hemgam and the Institute for Reducing Harm of the Green Face of Liberation (Marham Camp), Master's Thesis of Islamic Azad University, Central Tehran Branch, 2015, Faculty social Sciences.
- 42 Masoum Beigi M, Aghajani H, Moini SR. Investigating the demographic, social and cultural factors affecting women's tendency to addiction: the case study of Chitgar camp, Islamic Azad University Master's thesis, Central Tehran branch, 2015 Faculty of Social Sciences.
43. Mirzakhani F, Khodadadi Sengdeh J. psychological factors predisposing to addiction in women: a qualitative research, Mazandaran University of Medical Sciences Journal, 2016, Volume 26, Number 145, pp. 344-332.
44. Valipour R, Tajbakhsh G, Javanmard K. Sociological investigation of factors affecting the phenomenon of women's drug addiction "Case study: addicted women recovering from addiction in the camps of Qom city", Master's thesis of Ayatollah Azami University of Borujerdi (RA), 2015, Faculty of Sciences human.
45. Qadri p, Nouri R, Karimi J, Marvat B. etiology of women's addiction, Iranian Social Issues Quarterly, 2016, 8(1), pp. 139-162.
46. Sabeti M. Investigating the cultural factors affecting the addiction of women addicted to drugs (Tehran city), Danesh magazine of combating drugs, 2017, 6(2), autumn and winter, pp. 27-38.
47. Khosravani A, Mohseni RA, Sabouri Khosrowshahi H. Investigation and sociological explanation of women's addiction in the lower neighborhoods of Arak city, Journal of Social Sciences Studies, 2017, 59(4), pp. 31-47.
48. Karimi M, Jalili Z, Mahmoudi M. Relationship between health literacy and addiction rate in women of reproductive age referring to addiction treatment centers in Tehran, Journal of Education and Community Health, 2015, Volume 5, Number 1, Spring, pp. 26-41.
49. Bagherzadeh Chatroudi A, Hajizadeh Meimandi M, Mousavi SH. Investigation of social factors related to Kerman women's attitude towards drug use, Master's thesis of Yazd University, 2018, Humanities and Social Sciences Campus - Faculty of Social Sciences.
50. Niazi M, Nowrozi M, Hosseini Adibpour N. Addiction in women: a narrative research study: the lived experience of women drug users in Isfahan city, Women's Journal, 2018, year 10, number 4, pp. 153-190.
51. Drashti H, Abedini L, Esadi Far M. Investigating the effect of family social capital on women's drug use in Tehran (2018). Two Quarterly Women's Police, 2019, Year 14, Number 33, Paizi and Mastan, pp. 152-169.
52. Rezaei A, Samadi Andzaghi A. Investigating the causes of women's tendency to psychoactive substances in the city of Meshkinshahr in the period between 1394-2020, Two International Judicial Law Research Quarterly, 1400, Volume 1, Number 2, pp. 295-320.
53. Qadampour A, Amirian L, Dehnavi H. prediction of drug addiction based on self-control, disturbance tolerance and loneliness in addicted women referring to addiction treatment centers, Journal of Women and Family Studies, 1400, year 13, number 51, spring, pp. 49-62.
54. Rezaei A, Samadi Andzaghi A. Investigating the causes of women's tendency to psychoactive substances in the city of Meshkinshahr in the period between

1394-1399, Two International Judicial Law Research Quarterly, 1400, 1(2), pp. 295-320.
55. Kadampour A, Amirian L, Dehnavi H. prediction of drug addiction based on self-control, disturbance tolerance and loneliness in addicted women referring to addiction treatment centers, Journal of Women and Family Studies, 1400, 51(1), pp. 49-62 .